

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA (FAL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

NGWANAITSEELE 2018

KAEDI YA GO TSHWAYA

MADUO: 100

Kaedi e ya go tshwaya e na le ditsebe di le 15.

ELA TLHOKO:

- Dirisa ruboriki ka gale fa o tshwaya tlhamo ya boitlhamedi (Pampiri 3. KAROLO YA A).
- Maduo a go tloga go 0–50 a arogantswe ka maemo a le 5 a ditlhaloso.
- Mo ditlhokegong tsa Diteng, Puo le Setaele, maemo mangwe le mangwe a tlhaloso a arogantswe ka dikarolwana tsa maemo a a kwa godimo le a a kwa tlase ka seelo sa maduo se se tsamaelanang le ditlhaloso.
- Kagego ga e angwe ke karologantsho ya maemo a a kwa godimo le maemo a a kwa tlase.

RUBORIKI YA TLHATLHOBO TLHAMO YA PUOTLALELETSO YA NTLHA [50 MADUO]

Ditlhokego		Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG LE IPAKANYO (Tsibogelo le dikakanyo) Thulaganyo ya dikakanyo tsa ipakanyo Temogo ya maitlthomo, baamogedi le bokao 30 MADUO	Maemo a kwa godimo	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Tsibogelo ya maemo a a kwa godimo go gaisa a a tlwaelegileng -Dikakanyo tse di bothale, tse di gwetlhang mogopolo le go supa kgolo -E rulagantswe le go lomagana ka maemo a dinaledi go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Tsibogelo e e tlhamilweng ka matsetseleko -Dikakanyo tse di maleba tota gape di kgatlhisa le bosupi jwa kgolo -E rulagantswe bontle thata le go lomagana go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Tsibogelo e e itumedisang -Dikakanyo di lomagane mo go tlhaloganyegang e bile go kgotsofatsa -E rulagane le go lomagana mo go tlhaloganyegang go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Tsibogelo ya tomagano e e sa tlhomamang -Dikakanyo tse di sa tlhapang e bile di se na boitlhamedi -Bosupi jo bonnye jwa thulaganyo le tomagano	-Tsibogelo e e seng maleba gotlhelele -Dikakanyo tse di tlhakatlhakaneng le go tlhoka tsepamo -Di gasagane le go boelediwa -Ga e a rulagana e bile ga e a lomagana
	Maemo a kwa tlase	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Tsibogelo e e manontlhotlho, mme e tlhaela ditlhokego tse di tsibosang tsa tlhamo ya maemo a dinaledi -Dikakanyo tse di bothale e bile di supa kgolo -E rulagantswe ka matsetseleko le ka tomagano go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Tsibogelo e e tlhamilweng ka matsetseleko -Dikakanyo tse di maleba gape di kgatlhisa -E rulagantswe bontle le go lomagana go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Tsibogelo e e itumedisang, mme e latlhelwa ke go tlhaloganyesega -Dikakanyo di lomagane le go kgotsofatsa -Maemo a a rileng a thulaganyo le tomagano go tsenyeletsa matseno, mmele le bokhutlo	-Bogolo jwa tsibogelo ga bo maleba -Dikakanyo tse di sa lomaganeng e bile di tlhakatlhakane -Ga go na bosupi jwa thulaganyo le tomagano	-Ga go na maiteko a go tsibogela setlhogo -Dikakanyo tse di seng maleba e bile di sa siama gotlhelele -Ipaakanyo e e sa tsepamang e bile e tlhakatlhakane

RUBORIKI YA TLHATLHOBO TLHAMO YA PUOTLALELETSO YA NTLHA [50 MADUO] (tsweleditswe)

Ditlhokego		Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlaelang	Ga a fitlhelela
PUO, SETAELE LE GO TSELEGANYA/RUNA Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko tse di maleba go maikaelelo/ ditlamorago le bokao Tlhopho ya mafoko Tiriso ya puo le melawana, tiriso ya matshwao a puiso, thutapuo le mopeleto 15 MADUO	Maemo a kwa godimo Maemo a kwa tlase	14–15 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di maleba le maikaelelo, baamogedi le bokao ka maemo a a kwa godimo -Puo e e tlhololo, e itumedisa ka maemo a a tlaolegileng -Segalo se se nang le maikaelelo a a tlotlheletsang -Ga go na diphoso tsa thutapuo le tsa mopeleto ka gotlhe -Puo e e manontlotlho ya maemo a a kwa godimo	11–12 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di maleba thata le maikaelelo, baamogedi le bokao -Puo e nonofile le tiriso ya segalo e maleba -Bogolo jwa yona ga bo na diphoso tsa thutapuo le mopeleto -Puo e tlamilwe ka matsetseleko	8–9 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di maleba le maikaelelo, baamogedi le bokao -Tiriso e e maleba ya puo go tthagisa bokao -Segalo se maleba -Tiriso ya malepa a a tlotlheletsang ya go tthagisa diteng	5–6 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko ga di maleba le maikaelelo, baamogedi le bokao -Tiriso ya puo ke ya maemo a motheo thata -Segalo, tlhopho le tiriso ya mafoko e e seng maleba -Tlotlofoko e lekanyeditswe thata	0–3 -Puo ga e tloganyesege -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko bomaleba jwa tsona bo kwa tlase le maikaelelo, baamogedi le bokao -Tlotlofoko e nnye thata, mme e dira gore go nne thata go tloganyana
		13 -Puo e e matsetseleko ya tlotlheletso e e nonofileng mo segalong -Ga e na diphoso tsa thutapuo le tsa mopeleto ka gotlhe -E tlamilwe ka manontlotlho	10 -Puo e e ngokang e bile e nonofile ka kakaretso -Segalo se se siameng se nonofile -Diphoso tse di mmalwa tsa thutapuo le mopeleto -E tlamilwe bontle	7 -Tiriso ya puo e e mo magareng, ka go tlhoka tsepamo -Segalo se siame ka kakaretso le tiriso e e lekanyeditsweng ya malepa a tlotlheletso	4 -Tiriso e e bokoa ya puo -Mefuta ya dipolelo e mennye kgotsa ga e teng gotlhelele -Tlotlofoko e e lekanyeditsweng tota	
KAGEGO Diponagalo tsa sethangwa Kago ya ditemana le go tlangwa ga dipolelo 5 MADUO		5 -Kago e e manontlotlho ya setlhogo -Dintlhana tse di tlaolegileng -Dipolelo le ditemana di bopilwe bontlentle	4 -Kago e e latelanang ya dintlhana -Lomagane -Dipolelo le ditemana di a latelana, di a farologana	3 -Kago ya dintlhana tse di maleba -Dipolelo le ditemana tse di bopilweng sentle -Tlhamo e sa ntse e na le tloganyo	2 -Go na le dintlha dingwe tse di amogelesegang -Dipolelo le ditemana di fosagetse -Tlhamo e sa ntse e na le tloganyo	0–1 -Dintlha tse di bothokwa di a tlaela -Dipolelo le ditemana di fosagetse -Tlhamo e tlhoka tloganyo

RUBORIKI YA TLHATLHOBO YA SETLHANGWA SA TIRISANO SE SELEELE SA PUOTLALELETSO YA NTLHA [30 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tllhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG, THULAGANYO LE SEBOPEGO Tsibogelo le dikakanyo Kokoanyo ya dikakanyo gore go rulaganngwe Maitlhommo, baamogedi, diponagalo/melawana le tiriso MADUO 18	15–18 -Tsibogelo ya maemo a a kwa godimo go gaisa se se lebeleletsweng ka gale -Dikakanyo tse di botlhale, tse di gamogileng -Kitso e e tseeneletseng ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Kwalo e e tsepameng -Diteng le dikakanyo di lomagane -Tlhaloso ya maemo a a kwa godimo e bile dintlha tsotlhe di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se maleba gape se nepagetse	11–14 -Tsibogelo e ntle tota e e bontshang kitso e ntle ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -E tsepame – ga e a fapoga setlhogo -Diteng le dikakanyo di lomagane, dintlha tse di thadisitsweng sentle gape di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se lolameng ka diphoso tse dinnye	8–10 -Tsibogelo e e lekaneng e e bontshang kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Ga e a tsepama ka gotlhe – go na le go eta e fapoga mo setlhogong -Diteng le dikakanyo di lomagane mo go utlwalang -Dintlha dingwe di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se maleba ka kakaretso fela go na le go sa nepagale go go rileng	5–7 -Tsibogelo e e kwa tlase e e supang kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Go na le tsepamo e e rileng, mme kwalo e fapogile setlhogo -Diteng le dikakanyo ga di lomagane ka gale. Ke dintlha tse di mmalwa tse di tshegetsang setlhogo -Tiriso e e phatlhaletseng ya melawana ya sebopego -Go tlodisiwa matlho go go tseeneletseng	0–4 -Tsibogelo e senola go tlhoka kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Bokao jo bo kgoreletsegileng ka go fapoga setlhogo go go feteletseng -Ga go na tomagano ya diteng le dikakanyo -Ke dintlha di le mmalwa fela tse di tshegetsang setlhogo -Ga go a dirisiwa melawana ya sebopego
PUO, SETAELE LE GO TSELEGANYA/RUNA Segalo, rejisetara, setaele, maitlhommo, baamogedi le tiriso Tiriso ya puo le melawana Tlhopho ya mafoko Matshwao a puo le mopeleto MADUO 12	10–12 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko tse di lolameng thatathata le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e nepagetse e bile e agegile sentle -E e se nang diphoso gotlhelele	8–9 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko tse di lolameng thata le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e nepagetse ka kakaretso e bile e agegile sentle -Tlotlofoko e e siameng tota -Bogolo ga go na diphoso	6–7 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di maleba le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Go diphoso dingwe tsa thutapuo -Tlotlofoko e e lekaneng -Diphoso ga di kgoreletse bokao	4–5 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di fosagetse go le gonnye go maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e e sa lolameng ka diphoso tse dintsi -Tlotlofoko e e lekanyeditsweng -Bokao bo kgoreletsegile	0–3 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko ga di tsamaisane le maitlhommo, baamogedi le tiriso -E phephetha ka diphoso gape e tlhakatlhakane -Tlotlofoko ga e maleba go maitlhommo -Bokao bo kgoreletsegile tota
SEELO SA MADUO	25–30	19–23	14–17	9–12	0–7

RUBORIKI YA TLHATHOBO YA SETLHANGWA SA TIRISANO SE SEKHUTSHWANE SA PUOTLALELETSO YA NTLHA KAROLO YA C [20 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlaelang	Ga a fitlhelela
DITENG, THULAGANYO LE SEBOPEGO Tsibogelo le dikakanyo Kokoanyo ya dikakanyo gore go rulagangwe Maitlhommo, baamogedi, diponagalo/melawana le tiriso MADUO 12	10–12 -Tsibogelo ya maemo a a kwa godimo go gaisa se se lebeleletsweng ka gale -Dikakanyo tse di botlhale, tse di gamogileng -Kitso e e tseneletseng ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Kwalo e e tsepameng -Diteng le dikakanyo di lomagane -Tlhaloso ya maemo a a kwa godimo e bile dintlha tsotlhe di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se maleba gape se nepagetse	8–9 -Tsibogelo e ntle tota e e bontshang kitso e ntle ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -E tsepame – ga e a fapoga setlhogo -Diteng le dikakanyo di lomagane, dintlha tse di thadisitsweng sentle gape di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se lolameng ka diphoso tse dinnye	6–7 -Tsibogelo e e lekaneng e e bontshang kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Ga e a tsepama ka gotlhe – go na le go eta e e bontshang kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Diteng le dikakanyo di lomagane mo go utlwalang -Dintlha dingwe di tshegetsang setlhogo -Sebopego se se maleba ka kakaretso fela go na le go sa nepagale go go rileng	4–5 -Tsibogelo e e kwa tlase e e supang kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Go na le tsepamo e e rileng, mme kwalo e fapogile setlhogo -Diteng le dikakanyo ga di lomagane ka gale. -Ke dintlha tse di mmalwa tse di tshegetsang setlhogo -Tiriso e e phatlhaletseng ya melawana ya sebopego -Go tlodisiwa matlho go go tseneletseng	0–3 -Tsibogelo e senola go tlhoka kitso ya diponagalo tsa mofuta wa setlhangwa -Bokao jo bo kgoreletsegileng ka go fapoga setlhogo go go feteletseng -Ga go na tomagano ya diteng le dikakanyo -Ke dintlha di le mmalwa fela tse di tshegetsang setlhogo -Ga go a dirisiwa melawana ya sebopego
PUO, SETAELE LE GO TSELEGANYA/ RUNA Segalo, rejisetara, setaele, maitlhommo, baamogedi le tiriso Tiriso ya puo le melawana Tlhopho ya mafoko Matchwao a puo le mopeleto MADUO 08	7–8 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko tse di maleba thatathata le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e nepagetse e bile e agegile sentle -E e se nang diphoso gotlhelele	5–6 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko tse di maleba thata le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e nepagetse ka kakaretso e bile e agegile sentle -Tlotlofoko e e siameng tota -Bogolo ga go na diphoso	4 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di maleba le maitlhommo, baamogedi le tiriso -Go diphoso dingwe tsa thutapuo -Tlotlofoko e e lekaneng -Diphoso ga di kgoreletse bokao	3 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko di fosagetse go le gonnye go maitlhommo, baamogedi le tiriso -Thutapuo e e sa lolamang ka diphoso tse dintsi -Tlotlofoko e e lekanyeditsweng -Bokao bo kgoreletsegile	0–2 -Segalo, rejisetara, setaele le tlotlofoko ga di tsamaisane le maitlhommo, baamogedi le tiriso -E phephetha ka diphoso gape e tlhakatlhakane -Tlotlofoko ga e maleba go maitlhommo -Bokao bo kgoreletsegile tota
SEELO SA MADUO	17–20	13–15	10–11	7–8	0–5

GO KWALA LE GO TLHAGISA**KAROLO YA A: TLHAMO: MADUO – 50**

DINOMORO TSA DIPOTSO	DITLHOGO	MEFUTA YA DITLHAMO
1.1	Seemo sa thuto mo ditheong tse dikgolwane.	Kanelo
1.2	Se ileng se a bo se ile, moselatedi ke lesilo.	Tlhaloso
1.3	Fa nka nna ratoropo wa motse wa rona.	Maitlhamo
1.4	A molao o letlelele basadi go etelela naga pele? Dumelana kgotsa o ganetsane le tlhagiso e.	Ngangisano
1.5	Molemo le bosula jwa go dirisa thekenoloji.	Kanelo
1.6	Borutabana ke pitso.	E e sa tseyeng letlhakore
1.7 1.7.1-1.7.2	Lebelela ditshwantsho tse di latelang, mme o tlhophe se le sengwe go kwala tlhamo.	Kanelo/Tlhaloso/E e sa tseyeng letlhakore/Ngangisano/Maitlhamo

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO: MADUO – 30

DINOMORO TSA DIPOTSO	MOFUTA WA SETLHANGWA
2.1	Lekwalo la botsalano ('Friendly Letter')
2.2	Puo ('Speech')
2.3	Lekwalo la semmuso ('Formal letter')
2.4	Athikele ya makasine ('Magazine Article')

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO: MADUO – 20

DINOMORO TSA DIPOTSO	MOFUTA WA SETLHANGWA
3.1	Bukatsatsi ('Diary')
3.2	Pampitshana ya tshedimoseetso ('Flyer')
3.3	Dikaelo ('Directions')

PALOGOTLHE: 100

KAROLO YA A: TLHAMO**MEFUTA YA DITLHAMO****1.1 TLHAMO YA KANELO**

Mofuta o wa tlhamo, o anela ka sengwe kgotsa tiragalo e e fetileng. E ka kwalwa go tswa mo matlhakoreng a a farologaneng.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
Seemo sa thuto mo ditheong tse dikgolwane.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a kwale ka seemo sa thuto mo ditheong tse dikgolwane. ✓ Motlhatlhojwa a ka bua ka mosola wa thuto. ✓ A ka bua ka mefutafuta ya ditheo tse di farologaneng. ✓ Mafelo a ditheo tse di ka fitlhelwang gona. ✓ Dikatlanegiso tse di maleba go fetola maemo a a leng gona.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo ya kanelo

- Ditiragalo di tshwanetse go latelana sentle.
- Tlhamo e, e kwalwe ka paka e e fetileng.
- Matseno e nne a a ngokang.
- Kanelo go le gantsi e tlhagisa ntlha e e rileng.
- Bokhutlo e nne jo bo kgodisang.
- Kanelo e tshwanetse go ngoka mmuisi go tloga kwa tshimologong go fitlha kwa bokhutlong.
- Setaele, puo le ditiragalo di tshwanetse go itumedisa babuisi.
- Go tshwanetswe go elwe tlhoko gore mofuta o wa tlhamo o a anela.

1.2 TLHAMO YA TLHALOSO

Mokwadi mo tlhamong e, o tlhalosa sengwe ka mokgwa o mmuisi a tla itemogelang se se tlhalosiwang jaaka go batlega.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
Se ileng se a bo se ile, moselatedi ke lesilo.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a re tlhalosetse ka se se kileng sa mo diragalela. ✓ Mabaka a a tlhodileng tiragalo eo. ✓ Se a se dirileng go baakanya tiragalo eo. ✓ Se se dirileng gore a feletse a itlhoboga. ✓ Maitemogelo a a nnileng le ona ka ga tiragalo eo. ✓ Thuto malebana le tiragalo eo.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo ya tlhaloso

- Motlhatlhojwa o tshwanetse go bopa setshwantsho ka mafoko a a a filweng.
- Motlhatlhojwa a tlhophe mafoko a a senolang maikutlo ka kelotlhoko go gorosa molaetsa sentle.
- Puo ya botshwantshi e dirisiwe ka boitshimolledi.
- Motlhatlhojwa a bontshe fa a na le maitemogelo ka setlhogo se.

1.3 TLHAMO YA MAITLHOMO

Mo mofuteng o wa tlhamo, motlhatlhojwa o leba kakanyo, a bo a tlhagisa maikutlo/tsibogo ya gagwe. Motlhatlhojwa a ka leba ditoro kgotsa se a eletsang go se fitlhelela mo botshelong jwa gagwe, mme a kwale maitlhommo a gagwe.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
Fa nka nna ratoropo wa motse wa rona.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a ka tihalosa ka tiro ya ratoropo. ✓ A tlhagise gore ke eng se a ka se dirang fa a ka nna ratoropo wa motse. ✓ Mabaka a a dirang gore a eletse go nna ratoropo. ✓ A ka tlhagisa gore diphetogo tseo di ka tokafatsa matshelo a batho jang. ✓ A ka tlhagisa dikgwetlho tse di mo lebaneng jaaka ratoropo.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo ya maitlhommo

- Tlhamo ya maitlhommo e tseye lethakore.
- Maikutlo a tsaya karolo e e botlhokwa.
- Karolo e kgolo mo tlhamong ke go tihalosa. Ditlhaloso di tshwanetse go bonala, maikaelelo e le go tlhagisa gape maikutlo a motlhatlhojwa a nako e e fetileng.
- Dikakanyo/megopolo/maikutlo di tshwanetse go senola boammaaruri le maitemogelo.

1.4 TLHAMO YA NGANGISANO

Mo tlhamong e, motlhatlhojwa o tlhagisa kakanyo, ntlhakemo, mme a nganga ka maitlhommo a go dibela ntlhakemo ya gagwe. Kakanyo ya motlhatlhojwa e tshwanetse go totobala go simolola kwa ntlheng go fitlha kwa bofelong. Tlhamo e, e tshwanetse go tlhagisa lethakore le le lengwe, mme motlhatlhojwa a leke go pateletsa mmuisi go leba ditiragalo ka leitlho la gagwe.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
A molao o letlelele basadi go etelela naga pele? Dumelana kgotsa o ganetsane le tlhagiso e.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a tlhagise gore a o dumalana le setlhogo kgotsa nnyaya. ✓ A tlhagise dintlha tse di tlhotlheleditseng ntlhakemo ya gagwe. ✓ A neele dikao tse di senolang ntlhakemo ya gagwe. ✓ Motlhatlhojwa a ka neelana ka dikao tse di tshegetsang ntlhakemo ya gagwe. ✓ Motlhatlhojwa a ka khutlisa ka go senola mathata a a amanang le ntlhakemo ya gagwe le gore a ka efogiwa jang.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo ya ngangisano

- Motlhatlhojwa a simolole ka go tthagisa ntlhakemo ya gagwe go bontsha boitshimololeledi.
- A neye mefutafuta ya dingangisano go tshegetsa ntlhakemo ya gagwe, mme a tthalose se.
- Tlhamo e, e tthagisa letlhakore le le lengwe, mme dikakanyo di tthagisiwa ka kgatelelo e kgolo. Go dirisiwe mefuta e e farologaneng ya didiriswa tsa puo le dithekeniki tsa tiriso ya puo.
- Puo e dirisiwe ka maikutlo, mme motlhatlhojwa a se ka a tlhoka maitseo.
- Bokhutlo bo tshwanetse go tthagisa kakanyo e e tlhomameng, e e tlhaloganyegang, mme e pateletse mmuisi go dumalana le se se tthagisitsweng. Tlhamo ya mofuta o, e kwalwe ka pakajaanong.

1.5 TLHAMO YA KANELO

Mofuta o wa tlhamo, o anela ka sengwe kgotsa tiragalo e e fetileng. E ka kwalwa go tswa mo matlhakoreng a a farologaneng.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
Molemo le bosula jwa go dirisa thekenoloji.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a tthalose gore o ne a sa itse eng. ✓ A tthagise se se diragetseng. ✓ A tthagise mabaka a a tlhotlheleditseng tiragalo eo. ✓ A tthagise maitemogelo a gagwe ka mofuta wa tiragalo e e diragetseng.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo ya kanelo

- Ditiragalo di tshwanetse go latelana sentle.
- Tlhamo e, e kwalwe ka paka e e fetileng.
- Matseno e nne a a ngokang.
- Kanelo go le gantsi e tthagisa ntlha e e rileng.
- Bokhutlo e nne jo bo kgodisang.
- Kanelo e tshwanetse go ngoka mmuisi go tloga kwa tshimologong go fitlha kwa bokhutlong.
- Setaele, puo le ditiragalo di tshwanetse go itumedisa babuisi.
- Go tshwanetswe go elwe tlhoko gore mofuta o wa tlhamo o a anela.

1.6 TLHAMO E E SA TSEYENG LETLHAKORE

Tlhamo ya mofuta o, e tthagisa dikakanyo kgotsa tshedimosetso ka tlhomamo. Mo mofuteng o wa tlhamo, motlhatlhojwa o tshwanetse go tthalosa dikakanyo kgotsa dintlha ka tatelano, matlhakore a lekalekane.

Setlhogo	Dintlha tse di solofetsweng
Borutabana ke pitso.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a re tthalosetse ka mosola wa go nna morutabana. ✓ A re tthalosetse ka dithutego tsa borutabana. ✓ Motlhatlhojwa a tthalose ka ditlamorago tsa go sa itse go ruta. ✓ Motlhatlhojwa a ka khutlisa ka go rotloetsa go ithutela borutabana.

Kaedi ya go tshwaya: Tlhamo e e sa tseyeng letlhakore

- Setlhogo se tshwanetse go tthaloganngwa sentle.
- Go botlhokwa gore se motlhatlhojwa a se buang kgotsa a se tlhagisang se tshegediwe ka dintlha tse di lekalekanang.
- Motlhatlhojwa o tthalosa bokao jo bo sa tlwaelegang gore mmuisi a tthaloganye setlhogo le fa e le gore ga a na kitso e e tseneletseng.
- Dikakanyo di rulagane, di lolame, mme di neye tthaloso go simolola ka tse di itsegeng go ya ka tse di sa itsegeng.
- Tlhamo ya mofuta o, e kwalwe ka pakajaanong.

- 1.7 1.7.1- Tlhamo ya kanelo/maitlthomo/e e sa tseyeng letlhakore/
1.7.2 ngangisano/tthaloso.

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSE DILEELE TSA TIRISANO**2.1 LEKWALO LA BOTSALANO ('FRIENDLY LETTER')**

Lekwalo la mofuta o, ke lekwalo le o tseelang mongwe kgang/tlotlela, go mo leboga, akgola kgotsa go mo eleletsa masego.

Lekwalo la botsalano ('Friendly Letter')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlhojwa a kwale lekwalo a itsise malomaagwe ka ga bolwetse jo bo tshwereng ntsalae.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a tlhagise ka moo a ratang ntsalae ka teng. ✓ A tlhagise maikutlo a kutlobotlhoko ya bolwetse jwa ntsalae. ✓ A tlhalose mabaka a a mo pateleditseng go kwala lekwalo le. ✓ A khutlise ka go itsise malomaagwe botlhokwa jwa go tla go tlhola ntsalae.

Kaedi ya go tshwaya: Lekwalo la botsalano ('Friendly Letter')

- Motlhatlhojwa a kwale aterese le letlha ka botlalo.
- Ditumediso di supe botsalano.
- Matseno a nne maleba le setlhogo.
- Diteng di bontshe go akgola le go leboga.
- Bokhutlo e nne jo bo kgodisang.
- Motlhatlhojwa kwa bofelong a ka tlhagisa mafoko a a latelang: (Ke nna, Weno, Morwao kana Morwadio).
- Motlhatlhojwa a tlhagise leina la gagwe kwa ntle ga sefane.

2.2 PUO ('SPEECH')

Puo ke karolo ya botlhokwa ya go fatlhosana. Ke tlhagiso e e neelwang mo kopanong/moletlong o o rileng. E neelwa go kgothatsa kgotsa go rotloetsa mong wa moletlo le batlamoletlong. Puo e tshwanetse go kgatlhisa le go neela tshedimosetso e e ka thusang mo botshelong ka kakaretso.

Puo ('Speech')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlhojwa o kwala puo e a tlang go neelana ka yona mo baaging ka ga botlhokwa jwa metsi.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a tlhagise matseno a a ngokang mo tlhagisong ya puo. ✓ A kwale dintlha tse di botlhokwa tse di amanang le go tlhoka metsi. ✓ A kgalemele tiriso e e botlhaswa ya metsi. ✓ A bue le balalediwa ka go somarela metsi. ✓ Dintlha di golagane le go nyalelana. ✓ A dirise puo e e repileng.

Kaedi ya go tshwaya: Puo ('Speech')

- Go dirisiwe dipolelo tse dikhutshwane ka dikakanyo tse di bonolo.
- Dikao tse di dirisiwang e nne tse di tlwaelegileng.
- Matseno e nne a a ngokang.
- Diteng di nne maleba le go kgatlhisa.
- Dintlha di agiwe ka tolamo le gore di se phatlhalale.
- Bokhutlo bo digele dikgang tsa sebui ka tsela e e maleba, mme bo se nne tshobokanyo ya puo ya dintlha tse di builweng.
- Segalo le setaele di nne maleba le mofuta wa moletlo gammogo le batlamoletlong.

2.3 LEKWALO LA SEMMUSO ('FORMAL LETTER')

Lekwalo la mofuta o, ke lekwalo le le kwalelang setheo sengwe se se rileng, mokwadi o kopa sengwe e ka nna phatlhatiro kana thuso ya mokgwa mongwe mo setheong.

Lekwalo la semmuso ('Formal Letter')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlhojwa a kwale lekwalo a dira boikuelo jwa go agelwa laeaborari mo sekolong.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a tthagise botlhokwa jwa laeaborari mo sekolong. ✓ A tthagise bothata jo baithuti ba nnang le bona ka ntlha ya go tlhoka laeaborari. ✓ A tthalose mabaka a a mo pateleditseng go kwala lekwalo le. ✓ A khutlise ka go kopa gore kopo ya gagwe e sekegelwe tsebe.

Kaedi ya go tshwaya: Lekwalo la semmuso ('Formal Letter')

- Motlhatlhojwa a kwale diaterese di le pedi mmogo le letlha.
- Go se nne le diphoso mo lekwalong le.
- Motlhatlhojwa a kwale dinomoro tsa mogala tsa kwa a ka fitlhelwang teng fa ba batla go ikgolaganya le ena.
- Motlhatlhojwa a tthagise leina la gagwe mmogo le sefane.

2.4 ATHIKELE YA MAKASINE ('MAGAZINE ARTICLE')

Athikele ya makasine ke karolwana ya makasine e batho ba kwalang dikgang dingwe kgotsa ba bega sengwe gore se buisiwe ke botlhe.

Athikele ya makasine ('Magazine Article')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlhojwa a kwale athikele e e tsamaelanang le setshwantsho.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a latele sebopego sa go tlhagisa sethangwa se ka tlhomamo. ✓ Motlhatlhojwa a kwale ka tlhokego ya matlo, baipei kana khudugo. ✓ A kwale ka ditlamorago tsa go tlhoka matlo, matsapa a a tlisiwang ke baipei kana go fuduga. ✓ A ka kwala ka se se ka rarabololang bothata jwa tlhokego ya matlo, baipei kana khudugo.

Kaedi ya go tshwaya: Athikele ya makasine ('Magazine Article')

- Motlhatlhojwa a kwale setlhogo se sekhutshwane.
- Setlhogo e nne se se gogelang e bile se le maatla.
- Athikele e kgaogangwe ka dikholomo
- A tlhagise leina la mokwadi.
- Setlhogo, segalo le setaele di ikaege ka seo athikele e leng ka sona, botho jwa mokwadi le baamogedi bao ba kwalelwang.

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITLHANGWA TSE DIKHUTSHWANE TSA TIRISANO**3.1 BUKATSATSI ('DIARY')**

Ke mo mokwadi a kwalang ka maikutlo, dikakanyo le maitemogelo a gagwe.

Bukatsatsil ('Diary')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlojwa a kwale ka ditiragalo tsa malatsi a le matlhano kwa Rio.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlojwa a dirise motho wa ntlha. ✓ A tthagise leina la bukatsatsi ya gagwe. ✓ Motlhatlojwa a kwale letlha la ntlha le ditiragalo tsa teng go fitlha go letlha la botlhano le ditiragalo tsa teng. ✓ Motlhatlojwa a tthagise fela ditiragalo tsa botlhokwa.

Kaedi ya go tshwaya: Bukatsatsi ('Diary')

- Setlhangwa se lebege e bile se nne le kgogedi mo mmuising.
- Puo e nne mo pakajaanong.
- Tiragalo nngwe le nngwe e tlhagelele le letlha la teng.
- Puo e nne khutshwane e bile e tlhamalale.

3.2 PAMPITSHANA YA TSHEDIMOSETSO ('FLYER')

Ke pampitshana e nnye e gantsi e tsenngwang mo mabokosong a poso kgotsa e abiwa mo marakanelong a ditsela. Gantsi e phasalatsa ditirelo, tiragalo kgotsa kgwebo bogolosegolo e ntšhwa.

Pampitshana ya tshedimose tso ('Flyer')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlojwa a thale pampitshana ya tshedimose tso a itsise morafe ka dikgaisano tsa metshameko.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlojwa a dirise sebopego se se batlileng se tshwana le sa phousetara. ✓ Motlhatlojwa a tthagise gore dikgaisano di tlile go nna leng. ✓ Motlhatlojwa a tthagise lefelo le dikgaisano di tla tshwarelwang gona. ✓ Motlhatlojwa a tthagise fela ditiragalo tsa botlhokwa.

Kaedi ya go tshwaya: Pampitshana ya tshedimose tso

- Motlhatlojwa a rulaganye tshedimose tso ka fa tlase ga ditlhogo kgotsa seka setlhogo.
- Ditshwantsho di dirisiwe mmogo le mokwalo.
- Ditemana di nne dikhutshwane.
- Motlhatlojwa a dirise segalo se se mo magareng.
- Maina a mokwadi le megala di tthagisiwe.

3.2 DIKAELO ('DIRECTIONS')

Go kaela tsela ke tshedimosetso e e abiwang fa mongwe a ka nna moeng kgotsa moagi yo mošwa mo lefelong le le rileng a batla tsela ya go ya kwa go rileng.

Dikaelo ('Directions')	Dintlha tse di solofetsweng
Motlhatlhojwa o kwala kaelo ya tsela e tsala ya gagwe a tshwanetseng go e latela gore a kgone go fitlha kwa Teena's Family Hut.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Motlhatlhojwa a neele dikaelo tse di tlhokegang. ✓ Motlhatlhojwa a ka neela ka dikaelo tsa tlaleletso matshwao a tsela, dikago jalo jalo. ✓ A ka kwala ka tse tsala ya gagwe a sa tshwanelang go di dira.

Kaedi ya go tshwaya: Go kaela tsela.

- Motlhatlhojwa a neele dintlha tsa tshedimosetso tse di tlhokegang.
- A tlhagise ka botlalo se se tshwanetseng go dirwa.
- Motlhatlhojwa a tlhagise mokgwa o tiro e e laelwang e tshwanetseng go dirwa ka teng.

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 20
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 100